

Rynek owoców ekologicznych w Polsce

Autorzy:

Dr inż. Piotr Brzozowski
Dr inż. Krzysztof Zmarlicki

Opracowanie przygotowane w ramach
Obszar 7. Sadownictwo i warzywnictwo metodami ekologicznymi.
Zadanie celowe 7.1

Doskonalenie metod ekologicznej uprawy roślin sadowniczych.

finansowanego w ramach dotacji celowej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Skierniewice 2023

Spis treści

Wstęp.....	3
Porównanie kosztów i opłacalności produkcji jabłek w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej w roku 2023 w badanych sadach.....	3
Tabela 1. Porównanie kosztów produkcji jabłek w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej w roku 2023 w badanych sadach z gęstością nasadzeń około 1200 drzew na 1 ha, sprzedaż hurtowa i do przetwórstwa.	4
Tabela 2. Porównanie kosztów produkcji jabłek w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej w roku 2023 w badanych sadach z gęstością nasadzeń około 2000 drzew na 1 ha, sprzedaż hurtowa i do przetwórstwa.	5
Tabela 3. Porównanie kosztów produkcji jabłek w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej w roku 2023 w badanych sadach z gęstością nasadzeń od 800 do 1200 drzew na 1 ha, sprzedaż targowiskowa i indywidualna.....	7
Porównanie kosztów i opłacalności produkcji czereśni i wiśni w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej w roku 2023 w badanych sadach.....	7
Tabela 4. Porównanie kosztów produkcji czereśni w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej, w badanych sadach, w roku 2023.....	8
Tabela 5. Porównanie kosztów produkcji wiśni w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej, w badanych sadach, w roku 2023.....	9
Ocena podaży na rynku ekologicznych jabłek, wiśni i czereśni w stanie świeżym i przetworzonym	9
Podjęcie ankietowanych i sprzedawców do zakupu oraz spożycia owoców pochodzących z upraw ekologicznych.....	12
Podsumowanie	14

Wstęp

W ramach realizacji Zadania celowego 7.1 w roku 2023 roku prowadzono ocenę podaży owoców z produkcji ekologicznej: jabłek, wiśni i czereśni oraz kontynuowano badania opłacalności produkcji ekologicznej w/w gatunków owoców. W przypadku jabłek badania kosztów produkcji ekologicznej i jej opłacalności prowadzono w czterech gospodarstwach. Natomiast w dwóch gospodarstwach prowadzono ocenę ekonomiczną produkcji ekologicznej wiśni i czereśni. Nakłady z gospodarstw ekologicznych porównywano z kosztami ponoszonymi w gospodarstwach z produkcją konwencjonalną wymienionych wyżej gatunków owoców o zbliżonej skali produkcji.

Porównanie kosztów i opłacalności produkcji jabłek w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej w roku 2023 w badanych sadach

Dane do kalkulacji kosztów ekologicznej produkcji jabłek w 2023 roku zbierano w gospodarstwach w centralnej Polsce. W dwóch z badanych gospodarstw przeważała sprzedaż hurtowa, w tym do przetwórstwa ekologicznego, w dwóch pozostałych prowadzona była głównie sprzedaż indywidualna. Badane sady w gospodarstwach ze sprzedażą hurtową podzielono na sady z gęstością nasadzeń do 1200 drzew na 1 ha oraz około 2000 drzew na 1 ha. Występowały tam różne odmiany jabłoni m.in.: Lobo, Ligol, Idared, Gaia, Topaz, Florina, Selena, Honeycrisp, Chopin. Ponadto w gospodarstwie z przewagą sprzedaży detalicznej znajdowało się także dość dużo starych odmian jabłoni utrzymywanych dla „niszowych” klientów. Uzyskane wyniki porównywano z ich odpowiednikami dla gospodarstw konwencjonalnych o podobnej gęstości nasadzeń i zbliżonym poziomie nakładów na jednostkę powierzchni. W roku 2023 produkcja konwencjonalna była bardziej opłacalna, biorąc pod uwagę sprzedaż hurtową, niż produkcja ekologiczna. Jest to rezultat odwrotny niż w latach 2021 i 2022, gdy w sprzedaży hurtowej bardziej opłacalna była produkcja ekologiczna. Spowodowane jest to wyższymi cenami jabłek w tym roku, zwłaszcza z produkcji konwencjonalnej, gdzie w poprzednich latach ceny te niejednokrotnie nie pokrywały kosztów produkcji. Wskaźnik opłacalności produkcji dla jabłek z produkcji konwencjonalnej, przy sprzedaży hurtowej, gęstości nasadzeń około 1200 drzew na 1 ha i plonie handlowym 33,5 tony z 1ha wyniósł 131,7%. Dla porównywalnej pod względem intensywności, produkcji jabłek ekologicznych przy plonie 25,0 tony z 1 ha ten wskaźnik wyniósł jedynie 115,1%. (tab.1). W przedstawionej kalkulacji uzyskano średnią cenę sprzedaży deserowych jabłek ekologicznych

w wysokości 2,6 zł/kg przy 42,0% udziale jabłek przeznaczonych do konwencjonalnego przetwórstwa, co w sumie dało średnią cenę sprzedaży 1,79 zł/kg. W roku 2023 z powodu wyższych cen jabłek przemysłowych, znaczna część zbiorów w gospodarstwach ekologicznych trafiła do konwencjonalnego przemysłu. Wadą sprzedaży do przetwórstwa ekologicznego jest według producentów znaczna jej monopolizacja. Producenci mają za złe odbiorcom, że oceniają owoce według rygorystycznych norm polskich, a nie kraju docelowego dla danego produktu. Ponadto odbiorcy zagraniczni najchętniej kupują owoce zbierane prosto z drzew, a ceny skupu takich owoców są zbyt niskie w ocenie producentów.

Tabela 1. Porównanie kosztów produkcji jabłek w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej w roku 2023 w badanych sadach z gęstością nasadzeń około 1200 drzew na 1 ha, sprzedaż hurtowa i do przetwórstwa.

Wyszczególnienie	Produkcja konwencjonalna	Produkcja ekologiczna
Średnia uzyskiwana cena ze sprzedaży w zł/kg	1,50	1,79
Średni plon w t/ha	33,5	25,0
Produkcja towarowa w zł/ha	50458	44840
Koszty bezpośrednie w zł/ha, w tym:	21403	21305
- środki ochrony	4750	3865
- nawozy	2350	4065
- zwalczanie chwastów	485	1650
- zakup części skrzyniopalet i skrzynek	2150	1650
- koszty pracy donajętej ludzi	11667	10075
- - w tym cięcie i przeredzanie	1450	1950
Praca własna właściciela i rodziny	1050	1550
Amortyzacja nasadzenia, maszyn, urządzeń i wykorzystywanych budynków	9000	9110
Pozostałe koszty pośrednie i majątkowe	6858	6983
Całkowite koszty produkcji w zł/ha	38310	38948
Koszty jednostkowe w zł/kg	1,14	1,56
Dochód rolniczy brutto w zł/ha	22197	16552
Dochód rolniczy netto w zł/ha	13197	7442
Wskaźnik opłacalności produkcji w %	131,7	115,1

Źródło: Badania własne w ramach zadania celowego 7.1 Instytutu Ogrodnictwa – PIB

Ceny uzyskiwane przez producentów z porównywanej produkcji konwencjonalnej wyniosły natomiast średnio 1,50 zł za 1 kg, przy około 20% udziale jabłek przemysłowych. Koszty produkcji w przeliczeniu na 1 ha były na zbliżonym poziomie w obydwu wariantach. Wynika to z przyjętej metody doboru sadów, takiej by porównywać uprawy o podobnym poziomie intensywności produkcji, tj. o zbliżonym poziomie nakładów na 1 ha. Nieznacznie

wyższe koszty odnotowano w produkcji ekologicznej, niż w konwencjonalnej, wynosiły one 38,9 tys. na 1 ha i 1,56 zł na 1 kg podczas gdy w konwencjonalnej wynosiły 38,3 tys. na 1 ha i 1,14 zł na 1 kg. Koszty ochrony były na zbliżonym poziomie dla obydwu rodzajów produkcji, w konwencjonalnej wynosiły one średnio 4,7 tys. zł na 1 ha, w ekologicznej średnio 3,9 tys. zł na 1 ha. Koszty zwalczania chwastów były większe w gospodarstwach ekologicznych, nie tylko z powodu ręcznego odchwaszczania, ale i stosowania droższych środków organicznych np. roztworu kwasu octowego. Koszty nawozów w produkcji ekologicznej w kwocie około 4,0 tys. zł na 1 ha były znacznie wyższe w porównaniu do około 2,3 tys. zł wydatkowanych w produkcji konwencjonalnej, wynikały one ze stosowania dość drogich nawozów na bazie alg, i ekologicznego obornika.

Tabela 2. Porównanie kosztów produkcji jablek w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej w roku 2023 w badanych sadach z gęstością nasadzeń około 2000 drzew na 1 ha, sprzedaż hurtowa i do przetwórstwa.

Wyszczególnienie	Produkcja konwencjonalna	Produkcja ekologiczna
Średnia uzyskiwana cena ze sprzedaży w zł/kg	1,51	1,81
Średni plon w t/ha	37,5	30,5
Produkcja towarowa w zł/ha	56497	55290
Koszty bezpośrednie w zł/ha, w tym:	23531	24168
- środki ochrony	5050	4255
- nawozy	2650	4350
- zwalczanie chwastów	490	1650
- zakup części skrzyniopalet i skrzynek	2450	1850
- koszty pracy donajętej ludzi	12890	12062
- - w tym cięcie i przerzedzanie	1450	2150
Praca własna właściciela i rodziny	1050	1550
Amortyzacja nasadzenia, maszyn, urządzeń i wykorzystywanych budynków	9775	9510
Pozostałe koszty pośrednie i majątkowe	7058	7273
Całkowite koszty produkcji	41413	42500
Koszty jednostkowe w zł/kg	1,10	1,39
Dochód rolniczy brutto w zł/ha	25909	23850
Dochód rolniczy netto w zł/ha	16134	14340
Wskaźnik opłacalności produkcji w %	136,4	130,09

Źródło: Badania własne w ramach zadania celowego 7.1 Instytutu Ogrodnictwa – PIB

Produkcja w sadach z gęstością nasadzeń 2000 drzew na 1 ha była bardziej opłacalna niż w sadach o liczbie 1200 drzew na 1 ha dla obydwu wariantów. W sadach ekologicznych z gęstością nasadzeń około 2000 drzew na 1 ha uzyskano plony w wysokości 30,5 t/ha, niższe

niż średnie plony 37,5 t/ha dla porównywanych sadów konwencjonalnych (tab. 2). Wskaźnik opłacalności produkcji dla sadów ekologicznych z gęstością 2000 drzew/ha i sprzedaży hurtowej wyniósł 130,1 % przy kosztach całkowitych w wysokości 42,5 tys. zł na 1 ha i kosztach jednostkowych 1,39 zł na 1 kg. Dla porównywalnej pod względem intensywności produkcji i gęstości nasadzeń około 2000 drzew na 1 ha, produkcji konwencjonalnej jabłek, przy plonie 37,5 tony z 1 ha wskaźnik opłacalności produkcji wyniósł 136,4%. Koszty całkowite wynosiły natomiast 41,4 tys. zł na 1 ha, a jednostkowe koszty produkcji 1,10 zł na 1 kg.

W tabeli 3 przedstawiono koszty i opłacalność produkcji jabłek ekologicznych i konwencjonalnych w przypadku sprzedaży do klienta indywidualnego, detalicznej targowiskowej, z dowozem na telefon lub za pomocą paczek kurierskich do poszczególnych klientów. Produkcja była opłacalna w obydwu wariantach konwencjonalnym i ekologicznym i to przy założeniu, że wyprodukowane jabłka zostałyby sprzedane do grudnia roku 2023. Wskaźnik opłacalności produkcji przy tej sprzedaży dla jabłek ekologicznych wyniósł 135,2%, dla jabłek konwencjonalnych natomiast 135,8%. Wynika to z wyższych cen uzyskiwanych w sprzedaży detalicznej tj. 2,03 zł za 1 kg dla jabłek konwencjonalnych i 2,86 zł za 1 kg jabłek ekologicznych. Te średnie ceny uzyskano przy około 20% udziale jabłek przemysłowych produkcji konwencjonalnej i 45% w ekologicznej. Sprzedaż detaliczna jest jednak bardzo pracochłonna, wymaga znacznego zaangażowania czasu własnego właściciela i rodziny, a możliwości wolumenu sprzedaży ograniczają do kilkuset ton rocznie. Dlatego ta forma ta przeważa w gospodarstwach o powierzchni sadu do 10-15 ha. Gospodarstwa te posiadają szerszą paletę odmian od najwcześniejszych jak Early Geneva, lub Oliwka Inflancka, poprzez późniejsze „stare” odmiany jak Ananas Berżenicki i Renety, do późnych jak np. Boskoop. Plony jednak z reguły są niższe dla jabłek ekologicznych, w roku 2023 było to średnio 20,5 tony z 1 ha, dla konwencjonalnych natomiast 28,5 tony z 1 ha. Nieco wyższe koszty odnotowano w produkcji ekologicznej, wynosiły one 43,5 tys. na 1 ha i 2,12 zł na 1 kg podczas gdy w konwencjonalnej odpowiednio 42,6 tys. na 1 ha i 1,50 zł na 1 kg. Sprzedaż owoców ekologicznych jest znacznie trudniejsza w przypadku sprzedaży indywidualnej, ale uzyskiwane ceny mogą znacznie przekraczać te w sprzedaży owoców konwencjonalnych, wymaga to jednak dotarcia z ofertą do większej liczby klientów. Sadownicy ekologiczni poświęcali także średnio więcej własnego czasu na prace w sadzie i przy owocach, w tym na częstsze lustracje upraw i bardziej pracochłonne przygotowanie preparatów ochrony np. drożdży do zwalczania parcha lub wyciągów z roślin.

Tabela 3. Porównanie kosztów produkcji jabłek w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej w roku 2023 w badanych sadach z gęstością nasadzeń od 800 do 1200 drzew na 1 ha, sprzedaż targowiskowa i indywidualna

Wyszczególnienie	Produkcja konwencjonalna	Produkcja ekologiczna
Średnia uzyskiwana cena ze sprzedaży w zł/kg	2,03	2,87
Średni plon w t/ha	28,5	20,5
Produkcja towarowa w zł /ha	57932	58814
Koszty bezpośrednie w zł/ha, w tym:	19798	20343
- środki ochrony	4870	4180
- nawozy	2550	4150
- zwalczanie chwastów	485	1650
- zakup części skrzyniopalet i skrzynek	1750	1450
- koszty pracy donajętej ludzi	10142	8912
- - w tym cięcie i przerzedzanie	1450	2250
Praca własna właściciela i rodziny	5350	5350
Amortyzacja nasadzenia, maszyn, urządzeń i wykorzystywanych budynków	9200	9310
Pozostałe koszty pośrednie i majątkowe	8318	8503
Całkowite koszty produkcji	42665	43505
Koszty jednostkowe w zł/kg	1,50	2,12
Dochód rolniczy brutto w zł/ha	29816	29969
Dochód rolniczy netto w zł/ha	20616	20659
Wskaźnik opłacalności produkcji w %	135,8	135,2

Źródło: Badania własne w ramach zadania celowego 7.1 Instytutu Ogrodnictwa – PIB

Porównanie kosztów i opłacalności produkcji czereśni i wiśni w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej w roku 2023 w badanych sadach

Koszty i opłacalność produkcji wiśni i czereśni monitorowano w dwóch gospodarstwach ekologicznych. Rok 2023 dla producentów wiśni i czereśni nie był najlepszy, przyczyniły się do tego przymrozki w okresie kwitnienia a także później. W efekcie plony ekologicznych czereśni były o 23,8% niższe w stosunku do roku 2022, natomiast plony wiśni ekologicznych były o 26,0% niższe w stosunku do roku 2022.

W porównywanych gospodarstwach konwencjonalnych plony czereśni w roku 2023 były o 40% mniejsze w stosunku do tych z roku ubiegłego. Pomimo mniejszych plonów opłacalność produkcji nie zmniejszyła się dzięki wyższym cenom sprzedaży owoców. Średnia cena sprzedaży ekologicznych czereśni wyniosła 12,5 zł za 1 kg (w roku poprzednim 9,1 zł), co zapewniało opłacalność produkcji na poziomie 117,0%. W gospodarstwach konwencjonalnych natomiast uzyskano średnio 10,5 zł za kg sprzedanych czereśni, co dało opłacalność na poziomie 122,7% (tab.4). Wyższe koszty odnotowano w uprawie ekologicznej

czereśni, niż w konwencjonalnej, wynosiły one 30,8 tys. na 1 ha i 10,68 zł na 1 kg, podczas gdy w konwencjonalnej wynosiły 38,3 tys. na 1 ha i 8,55 zł na 1 kg. Koszty ochrony były wyższe w produkcji ekologicznej wynosiły średnio 3,1 tys. zł na 1 ha, w konwencjonalnej natomiast wynosiły one średnio 2,4 tys. zł na 1 ha. Koszty nawozów w produkcji ekologicznej w wysokości około 3,4 tys. zł na 1 ha były wyższe w porównaniu do około 2,1 tys. zł wydatkowanych w produkcji konwencjonalnej, wynikały one ze stosowania dość drogich nawozów np. na bazie alg oraz obornika ekologicznego.

Według producentów rośnie udział tzw. samozbiorów w zbiorach, w roku 2022 za 1 kg zebranych przez klientów czereśni uzyskiwali oni 6-8 zł, a w 2023 było to około 10 zł. Z informacji od producentów wynika, że ekologiczna produkcja wiśni w 2023 roku była nieopłacalna, podobnie jak w większości gospodarstw konwencjonalnych.

Tabela 4. Porównanie kosztów produkcji czereśni w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej, w badanych sadach, w roku 2023

Wyszczególnienie	Produkcja konwencjonalna	Produkcja ekologiczna
Średnia uzyskiwana cena ze sprzedaży w zł/kg	10,50	12,50
Średni plon w t/ha	3,6	3,2
Produkcja towarowa w zł /ha	37800	40000
Koszty bezpośrednie w zł/ha, w tym:	18515	21020
- środki ochrony	2410	3120
- nawozy	2120	3350
- zwalczanie chwastów	485	1550
- zakup opakowań i skrzynek	550	450
- koszty pracy donajętej ludzi	12950	12550
- - w tym cięcie i przeredzanie	1250	1350
Praca własna właściciela i rodziny	880	1690
Amortyzacja nasadzenia, maszyn, urządzeń i wykorzystywanych budynków	5730	5830
Pozostałe koszty pośrednie i majątkowe	5668	5643
Całkowite koszty produkcji	30793	34183
Koszty jednostkowe w zł/kg	8,55	10,68
Dochód rolniczy brutto w zł/ha	13617	13337
Dochód rolniczy netto w zł/ha	7887	7507
Wskaźnik opłacalności produkcji w %	122,7	117,0

Źródło: Badania własne w ramach zadania celowego 7.1 Instytutu Ogrodnictwa – PIB

Wskaźnik opłacalności produkcji dla ekologicznej uprawy wiśni przy średniej uzyskanej cenie 3,8 zł za 1 kg wyniósł 72,7 % (tab.5). W porównywanej uprawie konwencjonalnej natomiast

uzyskano średnio 2,7 zł za kg wiśni, co dało opłacalność na poziomie 86,2%. Wyższe koszty odnotowano w uprawie ekologicznej wiśni, niż w konwencjonalnej, wynosiły one 28,2 tys. na 1 ha i 5,22 zł na 1 kg, podczas gdy w konwencjonalnej wynosiły 27,1 tys. na 1 ha i 3,19 zł na 1 kg. Koszty ochrony były wyższe w produkcji ekologicznej wynosiły średnio około 3,0 tys. zł na 1 ha, w konwencjonalnej natomiast wynosiły one średnio 2,4 tys. zł na 1 ha. Koszty nawozów w uprawie ekologicznej w wysokości około 3,2 tys. zł na 1 ha były wyższe w porównaniu do około 2,0 tys. zł w uprawie konwencjonalnej.

Tabela 5. Porównanie kosztów produkcji wiśni w uprawie ekologicznej i konwencjonalnej, w badanych sadach, w roku 2023

Wyszczególnienie	Produkcja konwencjonalna	Produkcja ekologiczna
Średnia uzyskiwana cena ze sprzedaży w zł/kg	2,75	3,80
Średni plon w t/ha	8,5	5,4
Produkcja towarowa w zł/ha	23375	20520
Koszty bezpośrednie w zł/ha, w tym:	14830	14662
- środki ochrony	2370	2980
- nawozy	2030	3250
- zwalczanie chwastów	485	1530
- zakup opakowań i skrzynek	750	650
- koszty pracy donajętej ludzi	9195	6252
- - w tym cięcie i przeredzanie	1120	960
Praca własna właściciela i rodziny	550	1650
Amortyzacja nasadzenia, maszyn, urządzeń i wykorzystywanych budynków	5760	5870
Pozostałe koszty pośrednie i majątkowe	5968	6033
Całkowite koszty produkcji	27108	28215
Koszty jednostkowe w zł/kg	3,19	5,22
Dochód rolniczy brutto w zł/ha	2577	-175
Dochód rolniczy netto w zł/ha	-3183	-6045
Wskaźnik opłacalności produkcji w %	86,2	72,7

Źródło: Badania własne w ramach zadania celowego 7.1 Instytutu Ogrodnictwa – PIB

Ocena podaży na rynku ekologicznych jabłek, wiśni i czereśni w stanie świeżym i przetworzonym

W zakresie monitorowania rynku, analogicznie jak w latach 2021 -2022, podaż polskich jabłek z produkcji ekologicznej była duża jedynie w hipermarketach zlokalizowanych w największych polskich miastach, jak również w sklepach z żywnością ekologiczną. W ciągu ostatnich kilkunastu lat nastąpiła w tym zakresie bardzo duża zmiana, bo jeszcze na początku

tego wieku, zarówno w sklepach wielkopowierzchniowych jak i w dyskontach owoców z upraw ekologicznych praktycznie nie było. Natomiast w specjalistycznych sklepach z żywnością ekologiczną, jak np. „Organic Farma Zdrowia”, w większości oferowano do sprzedaży jabłka BIO importowane pochodzące głównie od producentów niemieckich i włoskich.

Na największym rynku hurtowym w Broniszach oraz na lubelskim rynku hurtowym w Elizówce w 2023 roku, identycznie jak w latach ubiegłych, nie sprzedawano owoców pochodzących z produkcji ekologicznej. Natomiast na rynku lubelskim dostępny był ekologiczny ocet jabłkowy produkowany z polskich jabłek (Fot 1.).

Fot 1. K. Zmarlicki W handlu detalicznym jedynie w specjalistycznych sklepach z żywnością ekologiczną podaż jabłek miała trwały charakter. Najczęściej oferowano owoce luzem w cenie od 4,99 do 10 zł za kilogram w zależności od jakości owoców i odmiany. Na przestrzeni roku ich jakość, niestety była dobra jedynie w okresie wczesno jesiennym (Fot 2.). W innych miesiącach jabłka często wyglądały dużo mniej zachęcająco do ich zakupu (Fot 3.).

Fot 2 i 3. K. Zmarlicki

W roku 2023, znacznie częściej jak w latach 2021 i 2022, polskie jabłka z produkcji ekologicznej oferowane były w dwóch największych sieciach dyskontowych. W okresie jesiennym można było je nabyć nawet w kilku odmianach. Prawie zawsze jabłka były dobrej jakości i sprzedawano je w opakowaniach 600 gramowych. Natomiast cena, poza okresami

promocji, zwykle wahała się w granicach od 5,69 do 6,99 zł za wytłoczkę (Fot 4.). Ich podaż w ciągu roku była większa w dyskontach położonych w dużych aglomeracjach, natomiast w innych lokalizacjach była jedynie incydentalna.

Fot 4. K. Zmarlicki

Fot 5-7. K. Zmarlicki

Dużo krótszy okres ekspozycji w detalu jabłek z produkcji ekologicznej w stosunku do owoców z upraw konwencjonalnych, przy wzroście produkcji BIO, powoduje coraz większe zainteresowanie ich przetworzeniem. Coraz więcej polskich firm zajmuje się przetwórstwem owoców z krajowej produkcji ekologicznej. Jabłka z upraw ekologicznych najczęściej przeznaczają się do produkcji chipsów (Fot 5.), soków (Fot 6.) i musów, w tym często z dodatkiem innych gatunków owoców (Fot 7.).

W roku 2023 bardzo rzadko sprzedawano w detalu polskie czereśnie w stanie świeżym, w specjalistycznych sklepach z żywnością ekologiczną ich cena wynosiła 29,99 zł/kg (Fot 8.).

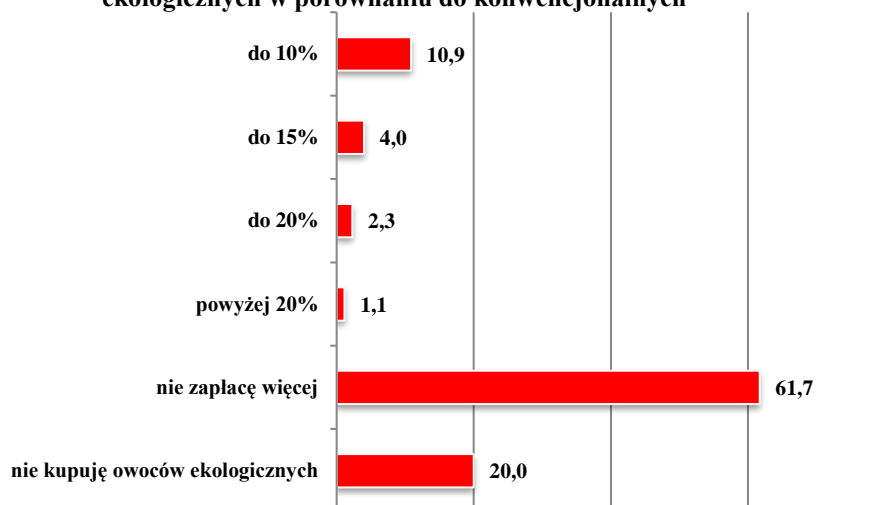
Fot 8-10. K. Zmarlicki

W przeciwieństwie do czereśni coraz większa jest natomiast podaż wiśni z plantacji ekologicznych, oferowanych jednak wyłącznie w formie przetworów (Fot 9.). W specjalistycznych sklepach dostępne są zarówno owoce mrożone, suszone, pod postacią musów, konfitur i dżemów. Niestety, głównie (zwłaszcza wiśnie mrożone) są to przetwory importowane (Fot 10.). Coraz częściej dostępne są w sprzedaży detalicznej, zwłaszcza w hipermarketach w dużych miastach, polskie BIO-jogurty z owocami pochodzącymi z upraw ekologicznych takimi jak: wiśnie, truskawki i borówki.

Podejście ankietowanych i sprzedawców do zakupu oraz spożycia owoców pochodzących z upraw ekologicznych.

W celu oceny podejścia konsumentów w stosunku do owoców z upraw ekologicznych przeprowadzono badania ankietowe 175 osób na rynkach hurtowych w Broniszach i w Elizówce oraz w punktach sprzedaży detalicznej w Skierniewicach. Badanym zadano pytanie o ile więcej byliby skłonni zapłacić za owoce pochodzące z produkcji ekologicznej. Jedynie 18,3% ankietowanych zapłaciło by więcej za owoce pochodzące z upraw ekologicznych, w tym tylko 7,4% z nich więcej niż 10% (rys 1.).

Rys. 1. O ile więcej jestem w stanie zapłacić za owoce z upraw ekologicznych w porównaniu do konwencjonalnych

Na podstawie badań pilotażowych określono przyczyny najbardziej ograniczające zakup owoców ekologicznych i w oparciu o nie opracowano ankietę, którą wykorzystano w badaniach właściwych.

Rys. 2. Co spowoduje, że będę jadł(a) więcej owoców ekologicznych?

Wśród badanych na rynkach hurtowych i w punktach sprzedaży detalicznej w konsumentów w niemal 51% odpowiedzi jako czynnik ograniczający spożycie owoców ekologicznych wskazano ich zbyt wysokie ceny (Rys. 2.). Drugim powodem braku akceptacji dla owoców ekologicznych była ich słaba jakość, zawarta w 23,4% wskazań. W dalszej kolejności była ograniczona podaż wskazana przez 13,7% respondentów oraz niepewność, że owoce pochodzą na pewno z upraw ekologicznych zawarta w pozostałych 12% odpowiedzi.

Podsumowanie

- Opłacalność ekologicznej produkcji jabłek, wiśni i czereśni w roku 2023 była niższa, niż w produkcji konwencjonalnej w podobnych pod względem wielkości i wysokości nakładów gospodarstwach. Inaczej było w latach 2021-2022, kiedy to opłacalność produkcji ekologicznej była wyższa niż konwencjonalnej.
- Niższa siła nabywcza konsumentów w 2023 roku, nie tylko w Polsce, powoduje spadek zainteresowania zakupem owoców ekologicznych na korzyść tańszych z produkcji konwencjonalnej. Z tego powodu np. w Warszawie w ostatnim czasie zamknięto dwa duże sklepy detaliczne z żywnością ekologiczną.
- Identycznie jak w latach 2021 i 2022 także w całym 2023 roku na rynkach hurtowych zarówno w Broniszach jak i w Elizówce nie oferowano do sprzedaży owoców z upraw ekologicznych. Na lubelskim rynku hurtowym dostępny był ekologiczny ocet.
- W okresie ostatnich kilkunastu lat na polskim rynku detalicznym owoców ekologicznych bardzo wzrósł udział krajowej produkcji, w tym zwłaszcza jabłek deserowych. Coraz większy udział w podaży przetworzonych owoców ekologicznych zajmują polskie produkty.